

ЗБОРНИК
МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ
LXII/1

МАТИЦА СРПСКА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК
ЗБОРНИК
МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ
MATICA SERBICA
CLASSIS LITTERARUM
ARCHIVUM PHILOLOGICUM ET LINGUISTICUM

Покренут 1957. године
До XXVI књиге (1983) излазио под називом *Зборник за филологију и лингвистику*

Главни уредници:
Др Миливој Павловић (1957–1960), др Рудолф Коларић (1961–1962),
академик Павле Ивић (1963–2000), академик Александар Младеновић (2001–2009),
академик Јасмина Грковић-Мејџор (2010–)

LXII/1

Уредништво:
Др МИЛИВОЈ АЛАНОВИЋ, Др НАДА АРСЕНИЈЕВИЋ, Др ЖАРКО БОШЊАКОВИЋ,
Др ЈАСМИНА ГРКОВИЋ-МЕЈЏОР, Др ДРАГА ЗЕЦ, Др ГЕРХАРД НЕВЕКЛОВСКИ, Др МОТОКИ НОМАЧИ,
Др СЛОБОДАН ПАВЛОВИЋ, Др ДРАГОЉУБ ПЕТРОВИЋ, Др МАТО ПИЖУРИЦА, Др МИЛОРАД РАДОВАНОВИЋ,
Др ВЛАДИСЛАВА РУЖИЋ, Др СВЕТЛАНА М. ТОЛСТОЈ, Др ЗУЗАНА ТОПОЛИЊСКА, Др БЈОРН ХАНСЕН

Collegium redactorum:
Dr MILIVOJ ALANOVIĆ, Dr NADA ARSENIJEVIĆ, Dr ŽARKO BOŠNJAKOVIĆ, Dr JASMINA GRKOVIĆ-MAJOR,
Dr BJÖRN HANSEN, Dr GERHARD NEWEKLOWSKY, Dr MOTOKI NOMACHI, Dr SLOBODAN PAVLOVIĆ,
Dr DRAGOLJUB PETROVIĆ, Dr MATO PIŽURICA, Dr MILORAD RADOVANOVIĆ, Dr VLADISLAVA RUŽIĆ,
Dr SVETLANA M. TOLSTOJ, Dr ZUZANNA TOPOLIŃSKA, Dr DRAGA ZEC

Главни и одговорни уредник:
Академик ЈАСМИНА ГРКОВИЋ-МЕЈЏОР

ISSN-0352-5724 | UDK 80/81(082)

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

LXII/1

НОВИ САД
2019

Пети међународни научни скуп *Материјална и духовна култура Срба у мултиетничким срединама и / или периферним областима*
(Темишвар, 19–21. X 2018)

На Западном универзитету у Темишвару од 19. до 21. октобра 2018. године одржан је Пети међународни научни скуп *Материјална и духовна култура Срба у мултиетничким срединама и / или периферним областима*. Организатори Скупа су Студијски програм *Српски и хрватски језик и књижевности* Филолошког, историјског и теолошког факултета са Западног Универзитета у Темишвару, Центар за научна истраживања и културу Срба у Румунији при Савезу Срба у Румунији и Филозофски факултет у Нишу. У раду Скупа су учествовали истраживачи из седам земаља: Мађарске, Немачке, Републике Српске, Румуније, Русије, Србије и Црне Горе. Скуп је трајао два радна дана (19. и 20. октобар), док је трећег дана (21. октобар) организован излет за све учеснике.

Први радни дан започео је свечаним отварањем Скупа на којем су се, у име организатора, присутнима обратили и пожелели им добродошлицу: Марилен Пиртеа, ректор Западног универзитета у Темишвару, Владан Тадић, генерални конзул Републике Србије у Темишвару, Саша Јашин, протонамесник Српског саборног храма у Темишвару, Мирјана Илић, управница Департмана за српски језик Филозофског факултета Универзитета у Нишу, Огњан Крстић, председник Савеза Срба у Румунији и Дана Перчек, декан Филолошког, историјског и теолошког факултета Западног универзитета у Темишвару. После тога је уприличена промоција 4. броја часописа *Исходишта*, на којој су говорили Горан Максимовић са Филозофског факултета Универзитета у Нишу и Михај Радан са Филолошког, историјског и теолошког факултета Западног универзитета у Темишвару. Након коктела уследила је Пленарна седница, којој су председавале Снежана Гудурић и Биљана Сикимић. Од четири реферата предвиђена у оквиру Пленарне седнице изложена су два – *Вокали средњег реда у сиринићком говору* Радивоја Младеновића и *Лиричар Љубомир Симић – заборављени њесник с краја 19. вијека са југоисточка Србије* Горана Максимовића. Након паузе за ручак уследио је рад по секцијама. У првом блоку паралелно су текле секције 1, 2 и 3. Секцијом 1 председавале су Дијана Црњак и Маја Вукић. Изложена су четири реферата: *Унутрашња микрораслојеност говора илушинско-новойазарско-сјеничке зоне* (Бојана Вељовић, Крагујевац), *Асиндејске реченице у говору Зайлања* (Маја Вукић, Ниш), *Из синијаксе у говору Јаворана (код Бањалуке)* (Дијана Црњак, Бања Лука) и *Упоишреба џеништва у говору Банашке Клисуре* (Зоран Симић,

Београд). Секцијом 2 председавали су Горан Максимовић и Маца Андрејић. Саопштено је пет реферата: *Токови савремене косовско-меџохијске књижевности* (Даница Андрејевић, Косовска Митровица), *Славомир Гвозденовић – књижевно дело у духу српства* (Маца Андрејић, Темишвар), *Албански њисац српског порекла Милош Николић Миђени и његова крајка проза* (Голуб Јашовић, Косовска Митровица), *Жанровска инџерференција у прозним делима Иве Мунђана* (Мирјана Д. Бојанић Ћирковић, Ниш) и *Фолклор Срба у Румунији: слојеви традиције* (Смиљана Ђорђевић Белић, Београд). Секцијом 3 председавали су Пера Ластих и Миљана-Радмила Ускату. Изложена су четири реферата: *Идентификациони елементи Срба у Румунији: Божић, Крсна слава и свадба у ѓорњобананским селима* (Бојана Богдановић, Београд), *Свадбарски обичај у Љујкови* (Јања Димитријевић, Темишвар), *Посмртни ритуали за ѓокој дуца уснулих код Срба у Кејфелу – Румунија* (Благоје Чоботин, Темишвар) и *Considerations on the particularities of the Baroque style in mural and iconostasis painting from the Serbian churches of Romanian Banat (18th Century)* (Михаела Власчану, Темишвар). Уследиле су још три паралелне секције. У првој, којом су председавале Мирјана Бојанић Ћирковић и Јања Димитријевић, саопштена су четири реферата: *Елементи мултикултурализма и мнојязычия в Диалектах А. Белича* (Јордана Марковић, Ниш), *О дијалектним особеностима Наћфале у румунском Банату – извештај са шерена* (Драгана Радовановић, Београд / Косовска Митровица), *Терминологија одевања и обувања у Рудни (Румунија)* (Татјана Г. Трајковић, Ниш) и *Хиљадугодишња историја Срба у Румунији* (Иван Бирта, Румунија). У другој секцији, којом су председавали Милка Николић и Миодраг Јовановић, чула су се три излагања: *Темишвар од Тодора Манојловића до Милоша Црњанског* (Октавија И. Неделку и Лидија В. Чолевић, Букурешт), „*Велики рај*“ *Александра Гајалице као ѓосимодерни роман* (Снежана Ј. Милојевић, Ниш) и *Инџерференција уменитичког и неумейничког стила у делу Ужице са вранама Љубомира Симовића* (Милка Николић, Крагујевац). Трећом секцијом председавали су Гордана Драгин и Саша Јашин. У оквиру ње изложена су три саопштења: *Стихистика ѓравославних основних школа у темишварском школском дисџриктиу 1813. године* (Дејан Попов, Темишвар), *Стихистичка анализа српске шћамје у Угарској у доба дуализма (1867–1914)* (Золтан Бада, Будимпешта) и *Контакти сенјандрејског друштва „Јавор“ са српским организацијама у Аустроугарској* (Пера Ластих, Будимпешта). Први радни дан је завршен заједничком вечером у ресторану Лојд.

Други радни дан започео је такође трима паралелним секцијама. Секцијом 1 председавали су Јордана Марковић и Зоран Симић. Изложена су четири реферата: *Сџруктурне и ѓворбене карактеристике карацевских антиројонима (ѓрезимена) из ѓрве ѓоловине XVII века* (Михај Н. Радан, Темишвар), *Неколика размишљања о бану из Баната* (Снежана Гудурић, Нови Сад), *Црпе народних ѓовора у лазаричким ѓјесмама из збирке „Обичаи и ѓесни ѓуреџких сербовѓ“ Ивана Сџејановича Јасѓребова* (Миодраг В. Јовановић, Никшић) и *О акценатским карактеристикама српских ѓовора у Поморишју* (Александра Лончар Раичевић, Ниш). У секцији 2, којом су председавале Даница Андрејевић и Радослава Глишовић, саопштена су два прилога: *Једна ѓесничка свадба девѓанаестог века у свейлу друшћвених и књижевних Срба у ди-*

јасјори (Видан Николић, Ужице) и Анђелко Крсћић као српски и македонски њисац (Милорад Јеврић, Косовска Митровица). Секцијом 3 председавале су Биљана Сикимић и Антоанета Олтеану. Изложена су четири реферата: *Сџанчево: нарајиви о раду и сиромашћиву* (Биљана Сикимић, Београд), *Славски обичаји код српског сџановнишћива Горње Поморишја: резултатни шеренског рада обављеног у јуну 2018. године* (Ђорђина Трубарац Матић, Београд), *Ришувалне предложенија балканским народом* (Антоанета Олтеану, Букурешт) и *Концејни судбине на косовско-мејохијској језичкој слици свејта* (Тања Милосављевић, Београд). Након паузе уследиле су још три паралелне секције. Првом су председавале Мирјана Илић и Александра Лончар Раичевић, а чуло се пет излагања: *Из фонетичке клисурских села (консонантски систем)* (Гордана Драгин, Нови Сад), *Српска антропономија у Ченеју и Малом Бечкереку – Тамиска жујанија. Семантичка, етимолошка и шиполошка анализа. Деријација* (Радослава Глишовић, Темишвар), *Пунктови у Румунији и Мађарској у оквиру Српског дијалектолошког ајласа – резултатни досадашњих шеренских истраживања* (Бранкица Ђ. Марковић, Београд), *Боја и њисирски именослов* (Мирјана Илић, Ниш) и *Најчешће зрешке њиликом усвајања српског језика као сџраног код сџудената румунске националности* (Нина Судимац, Ниш). У другој секцији, којом су председавале Драгана Радовановић и Ђорђина Трубарац Матић, могло се чути пет реферата: *Турцизми у сџочарској шерминологији југоисточне Србије* (Надежда Јовић, Ниш), *Rod a identita v slovenskej a srbskej frazeologiji* (Марилена Феличија Луца (Циприган), Букурешт), *Нека штрадиционална јела у Карашеву* (Миљана-Радмила Ускагу, Темишвар), *Истраживач и саговорник у кадру. Тактилни десјови и њихова ѡрашмајичка функција у шеренском антрополошко-лингвистичком иштервјуу* (Светлана Ђирковић, Београд) и *Ријечи сџраног ѡријекла у народној медицинској лексици у околини Бањалуке* (Биљана Савић, Београд). Последњом секцијом на Скупу председавале су Антоанета Олтеану и Vladislava Warditz. Изложена су три реферата: *Zur Frage der serbisch-russischen konfessionellen kontakte in der Diaspora (1917– heute)* (Vladislava Warditz, Diana Keyren-Warditz, Постдам, Москва), *Племићка ѡродица Дамаскин од Неметта* (Саша Јашин, Темишвар) и *Коло српске омладине* (Миодраг Ђурушкин, Темишвар). Након затварања Скупа учесници Скупа су посетили Национални музеј Баната и присуствовали свечаном отварању изложбе Духовна култура Срба из румунског Баната. Такође су имали прилику да посете значајне српске културно-историјске споменике у Темишвару: *Макрин дом, Саборну српску ѡправославну цркву и Гробље хероја*, на којем су гробови знаменитих Срба – оца и брата Бранка Радичевића и других. Други радни дан завршен је свечаном вечером у ресторану Лојд.

Трећег дана био је организован излет у Арад и Поморишку регију, где су учесници Скупа разгледали знаменитости везане за историју арадских (поморишких) Срба. Потом је посећен и женски манастир из 1763. године у Арад-Гају, а дружење настављено и завршено ручком у Игришу.

Домаћини су били гостопримљиви и љубазни, организација добра, а праћење Скупа знатно су помогли Програм и књига резимеа, који су, уз пригодне поклоне, добили сви учесници. Учешће еминентних стручњака из седам земаља са врло квалитетним рефератима, као и конструктивне дискусије,

које су се водиле после сваке секције, говоре о квалитету и значају овог петог по реду међународног научног скупа *Материјална и духовна култура Срба у мултиетничким срединама и / или периферним областима*. Нека се традиција његовог одржавања настави и даље!

Бранкица Марковић

Институт за српски језик САНУ
Кнез Михаилова 36, 11000 Београд, Србија
brankicata@gmail.com